

PROFESINĖS REABILITACIJOS PASLAUGAS TEIKIANČIŲ SPECIALISTŲ MOKYMUOSE PAGRINDINIS DĖMESYS SKIRTAS PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMUI

Jau dvylika metų Lietuvoje neįgaliesiems teikiamos profesinės rehabilitacijos paslaugos, kuriomis siekiama atkurti arba padidinti neįgalaus asmens darbingumą, profesinę kompetenciją, didinti jo integracijos į darbo rinką galimybes ir mažinti socialinę atskirtį. Skirtingas negalias turintiems asmenims reikalinga ypatinga pagalba sugrįžtant į darbo rinką. Profesinės rehabilitacijos programoje dalyvauja neįgalieji, kuriems nustatytas 0-45 proc. darbingumo lygis ir kurie siekia įgyti paklausią profesinę kvalifikaciją bei įsidarbinti. 2016 m. Lietuvos teritorinėse darbo biržose įregistruotų neįgaliųjų skaičius siekė 11380, iš jų virš 1100 asmenų su skirtinga negalia dalyvavo profesinės rehabilitacijos programoje, apie 70 proc. baigusiujų programą pradėjo dirbti.

Šiuo metu Lietuvoje yra 12 profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigų. Profesinės rehabilitacijos programą sudaro šios paslaugos: asmens profesinių gebėjimų įvertinimas, profesinis orientavimas ir konsultavimas profesinės karjeros planavimo klausimais, profesinių gebėjimų atkūrimas ir profesinis mokymas, pagal individualų poreikį teikiamos pagalbos įsidarbinant ir palaikymo įsitvirtinant darbo vietoje paslaugos. Paslaugas neįgaliesiems teikia skirtingų sričių specialistai: socialinis darbuotojas, atvejo ir įdarbinimo vadybininkas, profesijos mokytojai, psichologas, kineziterapeutas, specialieji pedagogai ir kiti specialistai, atsižvelgiant į dalyvių negalios pobūdį. Lietuvoje sukurta profesinės rehabilitacijos paslaugų sistema užtikrina profesinės rehabilitacijos paslaugų prieinamumą neįgaliesiems pagal negalios pobūdį arčiau jų gyvenamosios vietos visoje Lietuvoje.

Nuolat keičiantis situacijai darbo rinkoje, siekiant kuo geresnių profesinės rehabilitacijos rezultatų, būtina užtikrinti kokybiškas paslaugas, atitinkančias profesinės rehabilitacijos programos dalyvių poreikius, jų negalios pobūdį ir funkcinius gebėjimus. Ypač svarbus paslaugų kokybės užtikrinimo veiksnys – tinkamas metodinis specialistų parengimas kokybiškai teikti paslaugas. Vėl „Vilties žiedas“, vykdydamas Profesinės rehabilitacijos metodinio centro funkcijas, 2017 m. lapkričio 9 d. Kaune organizavo įvairius mokymus „Profesinės rehabilitacijos paslaugų teikimas skirtingas negalias turintiems asmenims ir paslaugų kokybės užtikrinimas“ neseniai dirbantiems profesinės rehabilitacijos specialistams. Mokymuose dalyvavo 26 specialistai iš įvairių profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigų.

Vienas iš mokymų tikslų – supažindinti su profesinės rehabilitacijos paslaugų teikimo sistema Lietuvoje ir teisiniu profesinės rehabilitacijos paslaugų reglamentavimu. Profesinės rehabilitacijos programa Lietuvoje įgyvendinama nuo 2005 metų, nuolat tobulinama šią sritį reglamentuojanti teisinė bazė. Šiuo metu profesinės rehabilitacijos paslaugos teikiamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-302 patvirtintu Profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašu ir Profesinės rehabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklėmis, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. A1-159 patvirtintu Reikalavimų profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančioms įstaigoms aprašu. Praktiniame specialistų darbe

svarbios ir Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo, ratifikuoto Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. gegužės 27 d. priimtu įstatymu Nr. XI-854, nuostatos. Konvencijoje įtvirtinti Bendrieji principai, reikalaujantys užtikrinti neįgalių asmenų teises ir pagrindines laisves, jų, kaip aktyvių visuomenės narių, dalyvavimo, įtraukimo ir laisvo pasirinkimo principus. Nuo 2016 metų liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. A1-3 patvirtinta Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo asmenims, turintiems regos, klausos, psichikos ar fizinę negalią, metodika ir Bendrieji reikalavimai profesinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems teikiantiems specialistams. Patvirtinta metodika nustatė bendrus reikalavimus, keliamus profesinės reabilitacijos paslaugoms, teikiamoms skirtingą negalią turintiems asmenims. Mokymų metu VšĮ „Vilties žiedas“ profesinės reabilitacijos metodinio centro lektoriai dalinosi savo praktine patirtimi įgyvendinant nustatytus reikalavimus bei diegiant profesinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems metodus.

Išskirtinis dėmesys buvo skirtas profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo kokybės užtikrinimo veiksnių analizei. Profesinės reabilitacijos paslaugas teikia daugiadisciplininė specialistų komanda, tad siekiant teikiamų paslaugų kokybės būtina užtikrinti glaudų jų bendradarbiavimą, efektyvų komandos darbą, vieningą požiūrį į teikiamas paslaugas. Paslaugos programos dalyviams teikiamos pagal sudarytą individualią programą, tačiau nepaisant to visiems dalyviams turi būti suteiktos vienodai kokybiškos, į kliento lūkesčius orientuotos ir teisės aktuose nustatytus reikalavimus atitinkančios paslaugos. Mokymų dalyviai buvo supažindinti su profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančiose įstaigose taikomomis kokybės vadybos sistemomis, pagrindiniais kokybės vadybos principais, jų taikymo profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo procese ir individualiame kiekvieno specialisto darbe praktiniais aspektais.

Labai svarbi paslaugų savybė – kliento dalyvavimas teikiant paslaugą, t.y. be jo aktyvaus įsitraukimo negali būti pasiektas rezultatas. Ši paslaugos savybė kelia tam tikrų reikalavimų paslaugą teikiančiam personalui, jo kvalifikacijai, ypač tų darbuotojų, kurie tiesiogiai bendrauja su paslaugos gavėjais. Mokymų metu buvo detalai aptarti bendravimo ir darbo su skirtingas negalias turinčiais profesinės reabilitacijos dalyviais ypatumai. Apžvelgti profesinės reabilitacijos dalyvių su regos, klausos, sutrikusio intelekto, psichikos ir fizinė negalia funkcinio pajėgumo bei psichosocialinių profesinių gebėjimų įvertinimo ir atkūrimo principai ir metodai, faktoriai, turintys įtakos neįgaliųjų įdarbinimui bei palaikymui darbo vietoje. Svarbi mokymų dalis – konkrečių atvejų analizė ir aptarimas, – buvo ypač naudinga mokymų dalyviams. Mokymų dalyviai susipažino su VšĮ „Vilties žiedas“ profesinės reabilitacijos centre teikiamomis profesinės reabilitacijos paslaugomis, domėjosi profesinės reabilitacijos specialistų darbu, inovatyvaus praktinio mokymo metodo - imitacinės įmonės „Simulit“ taikymu, bendravo su mokymų dalyviais bei profesijos mokytojais.

Mokymo dalyviai teigiamai įvertino apžvelgtas temas, pabrėžė profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo kokybės užtikrinimo principų įsisavinimo ir pasidalinimo praktine darbo su skirtingą negalią turinčiais asmenimis patirtimi aktualumą.

PROFESINĖS REABILITACIJOS PROGRAMOS DALYVIŲ SKAIČIUS

2015 metais	➔	711 asm. (iš jų 188 asm. siųsti 2014 metais)
2016 metais	➔	1109 asm. (iš jų 331 asm. siųsti 2015 metais)
2017 metais	➔	1007 asm. (iš jų 399 asm. siųsti 2016 metais)

ASMENŲ ĮSIDARBINIMO PO PROFESINĖS REABILITACIJOS PROGRAMOS REZULTATAI

